

Kiváló népművelők kitüntetése

Csütörtökön Budapesten, a Fészek művészklubban könyvtárosokat, néptáncosokat, himzőket, fazekasokat, művelődési szakembereket, fafaragókat tüntettek ki. Az ünnepségen részt vett Aczél György, a Politikai Bizottság tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese, Óvári Miklós, a Központi Bizottság titkára, dr. Orbán László kulturális miniszter is.

A kulturális miniszter Kiváló népművelő címet, Móra Ferenc-emlékérmet (kiemelkedő muzeológusi tevékenységért), Szabó Ervin-emlékérmet (könyvtárosi munkáért), a Népművészet mestere és a Népművészet ifjú mestere címetek adományozott.

Szabó Ervin-emlékérmet kapott többek között Hernádi Ferencné, a szegedi József Attila Tudományegyetem központi könyvtárának osztályvezetője.

A kulturális miniszter, a SZOT elnökségének javaslatára, alkotmányunk ünnepe alkalmából kitüntetések adományozott szakszervezeti kulturmunkásoknak. A kitüntetések Virizlay Gyula, a SZOT titkára adta át csütörtökön délután a SZOT székházában.

A Szocialista Kultúráért kitüntetést 47-en kapták, 35-en pedig miniszteri dicséretben részesültek.

Budapest augusztus 20-i programja

Augusztus huszadikán a legtöbb budapesti kerületben, a hagyományok szerint zenés ünnepséggel köszöntik az ünnepnapot. Tíz órakor parádés katonai kísérek között tartják az Állami Zászlóval is feldíszített Kosuth Lajos téren a nyilvános tisztavetést, és az ünnepnapi felavatott tisztek ünnepélyes fogadalmátételét. A honvédelmi miniszter megérkezése után felcsendül a Himnusz, ismertetik a miniszter diszparancsát, az ünnepi beszédet követően rendezik a fogadalmátételt, majd az esemény végét jelző Internacionálé után a katonák díszmenetében gyönyörködhetnek a meghívottak — és az egybesereglt közönség. Ezután olyan fotiszteket is meghívunk, akiknek 25 évvel ezelőtt volt az ünnepi eskütételük.

Tizenegy órára jelzi a rendező bizottság a budapesti honvédelmi nap nyitányát.

Elmaradhatatlan külsősége augusztus 20-a megünneplésének, hogy az alkotmánynap előestéjén diszkivilágítással fényruhába öltöztetik a fővárost, az Országházat, a Várpalotát, a hidakat, nagy középületeket, reflektorfényben pompáznak majd politikai emlékműveink. Az Alkotmány napján pedig, mikor leszál az este: tűzijáték világítja meg Budapestet. Huszonegy órakor kezdődik a körülbelül 30–40 perces színes látványosság.

Utcanevek, egységes rendszerben

(Folytatás az 1. oldalról.)

(Béla) tér. Stílusos érdekesség, hogy a fel-igekötő főpárjával használjuk ezután utcáink nevét — így: Főlszabadulás, Főltámadás. A Csendes utcát Csendes alakban írjuk.

A város néhány fontos helyét eddig nem illettük „hivatalos” névvel. Most a Tiszaparti sétány Várkert nevet kapott; s a Roosevelt tér elnevezést csak a hídól délre eső részre értjük.

Külön fejezet a névadásban az újonnan keletkezett utcák elkeresztelése. Odesza városrészben három utca kap nevet: Herke utca, Kockaház utca, Fésű utca. A kísérleti intézettel párhuzamos, a töltésre merőleges utca az intézet neves tudósának állít emléket, az utóbbi

kettő pedig az épületek formáját, illetve elhelyezését idézi — jöllehet a Fésű utca meglehetősen sarló alakú. Tarjában ilyen utcaneveket raknak majd fel: Bite Pál utca, Pósz Jenő utca, Építő utca, Hajlat utca, Szamos utca, Viztorony tér, Piroska tér, Hüvelyk utca, Erős János utca, Csongor tér, Tünde tér, Úrhajós utca, Bölcse utca, Sölyöm utca, Csorba utca, Csörög utca, Olajos utca, Zapor kert, Pentelei sor, Zöldfa utca, Sás utca. Ezeknek egy része a régi Tarjában élt elnevezés volt, más része azóta született a lakosság körében.

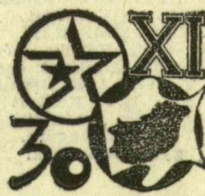
A tarjáni új utcák vonalvezetését nem lehet jó szívvel dicsérni. A számok bizonyultságát ezzel nem sikerült egyszerűsíteni. Igen ne-

hez itt utcákat „vezetni”, de még nehezebb lesz majd tájékozódni, ha a „keresztelő” térképre nézünk. Ezért a vb az utcanévrendezés e részét nem zárta le: megkérte a bizottságot — amelynek eddigi tevékenységéért nagy elismeréssel adózott —, hogy újból vizsgálja meg a névadás és kritikus pontjait, s hasznosítsa a testület észrevételeit a végleges döntésben.

A végrehajtó bizottság elrendelte, hogy a szükséges utcanév és házszámablakokat a kerületi hivatalok és a szakigazgatási kirendeltségek október 15-ig készítsék el és helyezzék ki a házakra. A változásokat föltűntető városi térkép elkészítése pedig az építési és közlekedési osztály feladata lesz.

Sz. S. I.

Felkészülés a kongresszusra

Egyre több pártalapszervezetben hallani arról, miként készülnek a XI. kongresszusra. Ezerféle színnel festett kép tárul elénk. Van, ahol a kongresszusi munkaverseny eddigi eredményeit említik elsőként, másutt arról folyik az eszmecsere, milyen kérdésekre várnak választ a kongresszustól. A vezetőség tagjai gyűjtik az anyagot a beszámolóhoz, hiszen az 1970 őszé óta eltelt időről annyi mindent kellene majd a taggyűlésen elmondani. Növekedett a fizikai munkások aránya az új párttagok között. Célratörőbb az oktatás. A termelés pártellenőrzését sikerült megszabaddítani sokféle formailástól...

Várakozás helyett

Érthető, ha a kommunista várakozással tekintenek a XI. kongresszus elé, hiszen társadalmi, gazdasági fejlődésünk újabb szakaszának meghatározója lesz. Am a tényleg várakozás sehogyan sem illene az örök nyughatatlanokhoz, a többet, jobbat akarókhöz, márpedig a kommunista egyik jellemzője ez kell, hogy legyen. Történelmi lendülettel persze csak ott dolgozhatnak, ahol a tettekkel eddig sem takarékoskodtak. Így például abban a nagyüzemben, ahol a pártbizottság titkáranak asztalán ott láttam egy cédulát, rajta csupán annyi: „Az emberről való gondoskodásnak fontos része a munkafeltételek javítása.”

Mint kiderült, az idézet a párt X. kongresszusa határozatának 28. pontjából való. Náluk ez külön fejezetet kap majd a pártértekezleti beszámolóban, mert négy esztendővel ezelőtt naponta tucatjával léptek ki az emberek. Jól dolgozott a gyár, azaz tisztas béréket fizetett. Nem is a pénz miatt szöktek, menekültek a munkások, hanem a nehéz fizikai munka, a savakkal, sókkal telített levegő, az előre-dett, balesetveszélyes gépek adták kezükbe a munkakönyvüket. Négy év és céltudatos, lehetetlen nem ismerő munka kellett ahhoz, hogy alapvetően megváltozzék a helyzet. Meredeken csökkent a nehéz fizikai munka aránya, a légtisztító, elszívó berendezések, az új gépek bizonyítják, hogy itt tettekkel értelmezték a X. kongresszus határozataiból azt, ami leginkább rájuk vonatkozott. Nem lesz tehát nehéz a számadás.

Egészből a rész

Jogosnak látszik az ellenvetés: a X. kongresszus határozatai a párt, a társadalom, a gazdasági élet egészére érvényes útmutatásokkal szolgáltak, „a mi kis alapszervezetünk” pedig — ahogy ez sűrűn elhangzik — apró, köznap gondokkal birkózik. Hogyan fér össze a kettő?

Egész és rész dialektikus kapcsolata ez. Nem egy-egy alapszervezet, s még kevésbé a vezetőség dolga sorra venni mindazt, amit a X. kongresszuson elfogadott határozat negyvennégy pontja rögzít. A határozat ismeretében viszont kötelességük mérlegre helyezni az éves, fél éves munkatervüket s végrehajtásukat, azokat a kongresszusi határozatrészeket, melyek saját területükön a kiemelkedő, a leglényegesebb feladatokra mutatnak voltak. S ez a politikai s a gazdasági teendőkre egyaránt érvényes. Hiba lenne ugyanis, ha az alapszervezetekben megkísérelnék — amint ezt az egyik helyen szellemesen megfogalmazták — „kis kongresszusi beszámolókat” összeállítását. Régi igazság, hogy aki sokat marmol, az keveset fog. Az adott helyen létezett és létező lehetőségeket s azok hasznosítását helyezték mérlegre, úgy, hogy a mérleg nyelve,

nyok erőltetése teszi. realitása a számadást, hanem az, ha a valóság mozaikkockáit illesztik össze! Azaz, ha a tények nyelvén szólnak jól és rosszról, ha nem ragadnak meg a jelenségekkel, hanem folyamatokat, irányzatokat tárnak fele, s azokról beszélnek.

Ezek szerint mégis lenne recept? Igen. Annyi, hogy — Lenin idézve — „a marxizmus élő lelke: a konkrét helyzet konkrét elemzése.” S ha e konkrét helyzet konkrét elemzése során esetleg a mulasztások nyomán többet a latban, akkor súlyos hibának bizonyulna az „aranyok” kedvéért kozmetikázni. Hiszen az adott munkahelyen úgysem számítnak titoknak a nehézségek, a mulasztások, s ki más beszéljen róluk, mint a kommunista testület? S persze úgy, hogy elsősorban saját soraiban keresse a felelősöket.

Tartalom és forma

A kongresszusi felkészülésnek a pártalapszervezetekben is megvannak a maga formái, s e formák tiszteletben tartása kötelező. A formák azonban megkövetelik a tartalmat! Azért szükséges figyelmeztetni erre, mert némely pártalapszervezetnél föllelhető a rutin diktálta magabiztosság, mondván, „beindítjuk a gépezetet”. Úgy gondolják, az események bizonyos rendje önmagában biztosítja a sikernek. Holott fedezete csakis a tartalom, a sokoldalúság, az elmélyültség lehet. Ezért elengedhetetlen, hogy a vezetőség minden tagja tiszta képet alkosson a rábízott területéről, s hogy a vezetőség, mint testület, ne pusztán összeillesztője legyen a részbeszámolóknak, hanem elemző, értékelő feldolgozója, s ezzel megítélője a végbe ment eseményeknek.

Véleményt kérni minden kommunistától, összehívni a pártcsoportokat, összegezni a gazdasági vezetés beszámolóját... ezernyi eleme van a pártalapszervezetekben a kongresszust megelőző időszak teendőinek. A módszerek természetesen különböznek, de legyen mindenütt közös az elv: minél többet megvalósítani a X. kongresszus határozataiból, minél több tettel, aranyfedezettel adni mindannak, ami számadásként a kommunista közössége elé kerül.

Major Máttyás

Beszédes emlékek

Hősök csak emberek lehetnek. Nem mindennapi emberek. Előttém van egy régi dokumentum, ami világosan és ma már történelmi tanulsággal kimutatja, hogy az 1950–1951-es gazdasági évet hogyan zárták Kiskundorozmán. Olvasom szépen sorjában a neveket, elem tünik emlékeimből a kemény és igen megpróbáltatás, a szűkre szabott fejadagok világa, a bolt előtti sorbaállások feszültsége, a hangosbomdoló bárgyú és állandó szövege; megint túlteljesítette a falu a beadási tervét.

A megsárgult papíron levő nevek nem beszélnek. Csak a számok. A számoknak az a természete, hogy mélyen eltemetkezve az időben, megőrzik és tárolják az igazságot, a valóságot. Ezek a számok felemelőek és elszomorítóak, a magyar történelem archívumából valóak, tisztelet a létrehozóknak. Nézzük az első nevet; Miksi János, kifizetendő 949 forint, 27 fillér.

Mit is tudok róla? Ő volt a kicsi szövetkezet első elnöke, egy egész esztendő fáradozása után, az újbán bízó hite után, ennyit keresett. Nyolcvan név van a papíron, nyolcvan emberi sors, küzdelem és várakozás a közös gazdálkodás első mérőföldjein. Csalódás is természetesen. Huszonötjárnégy év végén, a zárszámadáskor, vissza kellett fizetniük a kapott előlegeiből, mert szűkössre, gyengéskére, szegényre sikeredett az esztendő. Régen volt, a modern és jó hírű szövetkezet jelene, jövője ezt eltakarja.

Maradjunk még a múltnál! Emlékezzünk!

Hogyan alakult meg a szegedi Felszabadulás Tsz?

Az Oncsatelepen, Mészáros Szilveszterék háza előtt történt 1950-ben: 12 család írta alá a belépési nyilatkozatot, irodájuk nem volt, semmilyen épületük, a 170 hold földön kívül mindössze két ló, amit éppen Mészáros Szilveszter vitt be. Rövid időn belül még kaptak egy lovat.

Hát így kezdődött. Nem akarok én most litániát írni azokról az időről, pedig szívem szerint tenném, elég csak arra biztatnom az idősebb generációt, fénysítse ki az emlékeit, a fiatalokat meg arra, nézzék alaposan körül a nagyüzemeket, ahol dolgoznak, és könnyedén boldogulnak, akkor egyértelműen megtalálják értelmét, melegséget, hősiességét a kornak, amelyekben élünk és napról napra munkálkodunk. Kérdezősködjének csak bátran, úgy tudják megérteni, tisztelni eredményeinket, amelyek előtt nem csukhatjuk be a szemünket. Kérdezzék meg a Felszabadulás Tsz nyugdíjasát, Molnár Vencelt, hogyan is vásárolta meg a szövetkezet az első teherautót.

1957-ben történt, és 110 ezer forintba volt szüksége hirtelen a szövetkezetnek. Ellenforradalom után voltunk. A vezetőség nem tehetett mást, a tagokhoz fordult, tőlük kért kölcsönt. Szász Józsefnek hatalmas összeget adott; miért, hogyan? — kérdezhetnék.

— Hivatott az elnökünk az irodára, és kérte, igaz-e, hogy takarékoskodtam? A téves kölcsönkérne tőlem pár hónapra, ha tudom nélkülözni. Én szívesen adtam. Itt kerestem az utolsó fillérig, özvegyként, 1952-ben léptem a közösbe, azóta egy napot se hiányoztam, volt olyan esztendő, amikor 640 munkaegységet teljesítettem. Éjt-nappal lá téve dolgoztam, csirkéket neveltem, pulykákat, libákat, a téves megbecsült engem. Úgy szerettem a közőt, mint gyermek az édesanyját. Miért ne segítenék rajta? A legjobb helyre teszem — mondta régen Szász József.

És adogatták a forintokat, az ezer, tízezer forintokat; Somogyi József, Molnár Vencel, Miciz János és a többiek. Megvásárolták az új gépkocsit.

Pedig hat esztendővel korábban készült el náluk az első zárszámadás, egy munkaegységre 20 forintot kaptak, és az egy dolgozó tagra eső jövedelem csak 4 ezer 600 forint volt. Annak egy részét természetben fizették. A szövetkezet fel nem osztható vagyona 37 ezer forint volt.

Ma már fényes és kész nagyüzem. Óriási lehetőség. A Felszabadulás Tsz 5 ezer 153 hektáros, 1158 ember kenyér-adója, s a közös vagyon 200 millió forinthoz közelít. Huszonöt év küzdelmes munkája ez.

A történelmunkatörőknak, a szemtanúknak, az idős, elfáradt generációnak könnyebb a dolga, csak összehasonlítják az emlékeit, a kezdeti képeket a jelennek, a drága, jól felszerelt nagyüzemmel, és nincsen kétség benne, egyöntetű, elégedett az elismerés; megérte a küzdelem. Az eszközök, a beruházások jól láthatók, jobban mutatnak, mint az ember, aki a hősi idők kezdetén is emberként szorongott, kétéltetett, küszködött és győzött, vagy meghátrált, de leginkább újra kezdett, és önmagában is fel tudta építeni a közösséget. Aztán átvesszi szépen a nyugdíjösszegeket, úgy hiszi, a közösség, a társadalom periferiájára szorul, köszönjük a fáradozását, pihenjen csak alapon, de az emlékek fűtik, a szép kötődések és újraéltetik, új erővel adományozzák, addig üzik, hajtják, amíg megjelenik ismét és ismét a szövetkezetben; öregek napján, jubileumkor, kint a határ munkáiban, az öreg brigádban, a soha el nem fáradók menetében, a mindig megbízható seregében. Ez a kötődés nem annyira látványos, mint egy rangos épület, de társadalmunk legszebb erényei közé tartozik, korunk tüneteiként diszithetnének megannyi jelzővel; a magány, a pénz-hajszá, a feltűnni-vágyás stb., de alapvetően tévednénk, mert ezek a vasasszonyok, vasférfiak, akik nem is annyira elnyúlhatatlannak, bizony-bizony megfázással, asztmával, szívnyagobbodással, reumával, ízületekkel kínlódnak, csontjuk is beleropog a hajlongásba, de el nem maradhatnak a mindennapi munkából, mert az egyedüli gyógyír, a megkönnyebbülő napok melege már csak a közösségben virágzik és terem számukra boldogságot.

Az elmúlt negyedszázad paraszthősei így növekedhettek fel a történelemhez, valósthathattak meg önmagukat. Tisztelet és elismerés érte. Ezekben a napokban, már túl az idei nyár gazdag búzatermésének betakarításán, az új kenyér és alkotmányunk ünnepén, a jubiláló gazdaközösségeket is köszöntjük, negyedszázad méltó hordozóit.

SZ. LUKÁCS IMRE